

BIOGRAFIA DEL DR. EMILI SACANELLA I VIDAL

Julià Farré Sostres

Emili Sacanella va ser un uròleg de prestigi. Ja instal·lat a Barcelona, destacà sobremanera en els estudis d'anatomia. Va obtenir per oposició el càrrec de preparador als museus anatòmics de la Facultat de Medicina. Poc després, va ser nomenat professor auxiliar de la càtedra d'anatomia i dissecció. Tenia aleshores 42 anys. El 1905 decidí canviar d'activitat i es dedicà a la urologia, especialitat en què no existia càtedra. Tenia, a més, el Dr. Sacanella molta facilitat per a la cirurgia.

Però anem uns anys endarrere, situem-nos a la Tortosa de 1875, quan tot just havia acabat el batxillerat a l'Institut d'aquesta ciutat. Tortosa havia experimentat un cert desenvolupament industrial; s'hi havia realitzat una considerable expansió urbanística, cosa que comportà l'enrunament parcial de l'antiga muralla. Aquells carrerons propers a la catedral, on vivia la seva família –carrer Comerç–, eren insalubres. En 1900 la població va arribar a tenir poc més de 24.000 habitants.

El pare, Ramon Sacanella, era fill de Tortosa i propietari. La seva mare, Ramona Vidal, era filla d'Uldecona. Els avis paterns eren tortosins; els materns, de Canet (Castelló).

Emili Sacanella nasqué a casa dels seus pares del carrer Comerç el 12 de desembre de 1860, a les quatre de la tarda. De noi va demostrar ben aviat una bona disposició per als estudis. Estudià el batxillerat –se'n deia segon ensenyament– a l'Institut de la ciutat. Acabats aquests estudis, la seva inclinació cap a la medicina era decidida, tot i no haver-hi cap precedent familiar. Així que arribà a Barcelona, s'instal·là a casa dels seus parents Vidal. Estudià a l'antiga Facultat; l'amfiteatre de l'antic Col·legi de Cirurgia servia per a les classes magistrals; la dissecció es feia en un altre lloc i després en un espai que se'n deia "el corralet". Tants estudiants com hi havia no hi cabien; en la dècada dels 70 creien més de mil, sense comptar els que ho feien per lliure. Emili treia notes brillants: excel·lents en anatomia, terapèutica, patologia mèdica... Amb el professor

de cirurgia, Joaquim Cil, obtingué matrícula d'honor. Barcelona creixia molt; hom hi havia enderrocat les muralles; es pensava també en un nou emplaçament de la Facultat. El projecte fou ajornat amb motiu de l'Exposició Universal de 1888. Sacanella va tenir uns excel·lents professors. Com que ja s'interessava per l'anatomia, les classes dels professors Jaume Ramon Coll i les de Marià Batllès li van augmentar l'afecció. La terapèutica corria a càrrec del professor Narcís Carbó; s'hi prestava una especial dedicació a la botànica. Com hem dit, li interessava molt la cirurgia; a més del Dr. Cil, coincidí també amb Ramon Coll i Domènecch. La tècnica quirúrgica l'explicava Antoni Morales. Es feia servir el text d'anatomia de Rouvière.

El 23 d'octubre de 1883 obté el títol de llicenciat en medicina i cirurgia; tenia 23 anys. L'anysegüent obtingué la plaça de director mèdic del balneari de Cardó. S'havia casat ja amb Teresa Rius. Amb ella tingué tres filles: Teresa, Anna, i Dolors. Dos anys més tard, amb motiu de l'epidèmia de còlera de Barcelona, sabem que hi va prestar senyalats serveis com a metge de districte. A partir de llavors es va instal·lar a la capital catalana. Com he esmentat, tenia facilitat per la cirurgia. De manera que va treballar a l'Hospital Clínic i col·laborar amb la càtedra de cirurgia. A primers d'agost de 1906, va demanar 15 dies de permís per anar a Alemanya i poder visitar així les principals clíniques i museus d'anatomia d'aquell país. En aquella època ja s'havia dedicat a la urologia com a ajudant del Dr. Víctor Azcarreta, director d'una clínica privada. L'any 1909, el Caestre de la Facultat li concedí una plaça a l'Hospital Clínic. Tenia gran experiència en intervencions urològiques. Amb ell es van formar, com a deixebles seus, J. M. Reverté i un estudiant de medicina, Lluís Gausa, que va morir l'any 1912 víctima d'una septicèmia contreta a l'hospital. El 1911, el mateix claustrer junt amb el Rector de la Universitat li va crear una càtedra d'urologia per a ell; una Reial Ordre ho confirmà després; era una època en què no existia encara aquesta especialitat.

Des de 1910 era ja Sacanella director i propietari del Sanatori Quirúrgic, instal·lat a Sarrià, on va arribar a practicar 4.000 intervencions de vies urinàries, la majoria prostatectomies transversals. El seu ajudant, Dr. Reverté, es casà poc després amb la seva filla Anna. Les observacions clíniques d'aquesta època les va deixar escrites el Dr. Sacanella en 28 opuscles que, amb el títol de *Los éxitos de la prostatectomia transversal*, va anant publicant –amb interessants il·lustracions– de 1911 a 1925. Ja havia publicat un *Memorando de Anatomía General* en 1901, i moltes altres publicacions des de 1906 a 1924, data en què Sacanella tenia 50 anys. Físicament tenia un aspecte de persona respectable, fesomia i mirada d'home intel·ligent, front ample, nas recte, i un bigoti propi de la seva època.

En 1921 va ingressar a la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona. El seu discurs d'ingrés versà sobre *Participación de los modernos cirujanos en la evolución de la anatomía*. El Dr. Sacanella havia estat a Londres amb el professor Freyer, aprenent la seva tècnica operatòria de la pròstata, que després donà a conèixer en l'àmbit quirúrgic de Barcelona.

Una prova més del talent i intuïcions clínics del Dr. Sacanella va ser el fet d'arribar a preveure la utilització dels mitjans elèctrics per al tractament endoscòpic de certes afeccions del coll vesical i en especial de la pròstata. Fou un home de gran honestedat mèdica i d'enorme inquietud científica. Gaudí de gran fama i d'una posició econòmica remarcable. Participava en moltes activitats socials, com per exemple en una famosa tertúlia del Continental. Quan un dia hi va dir que havia operat la pròstata número 1.000, tots el van felicitar i l'humorista Pompeu Gener va dir que això s'havia

de celebrar: van fer un gran sopar en aquell mateix restaurant, que era famós per la sopa de tortuga. El seu gendre, J. M. Reverté, uròleg de gran criteri clínic, va escriure una tesi doctoral que tenia per títol *Prostatismo sin próstata*. El matrimoni va anar a viure a Castelló. El Dr. Sacanella tenia un germà metge, Josep, que havia nascut a Ulldesona.

Al final de la seva vida, ja apartat de l'activitat científica, el Dr. Sacanella va contraure un càncer de pròstata amb metàstasis vertebrals. Ho suportà tot amb gran fortalesa. Fou atès pel seu gendre i deixeble predilecte. Va morir a Sitges, on tenia la residència, el 20 de maig de 1931.